AFSCHRIFT.

4305

GOUVERNEMENT VAN NEDERLANDS-NIEUW-GUINEA

AFDELING ZUID-NIEUW-GUINEA

Merauke, 15 november 1956.

Nummer : 562/Vertrouwelijk.

Bijlage(n): -

Onderwerp : Opleving cargo-cults en magie.

A a n :

Zijne Excellentie de Gouverneur van Nederlands Nieuw-Guinea.

Het zij mij vergund Uwer Excellentie te berichten dat in een tweetal gebieden in deze afdeling, nl. in het gebied van Maro, Koembe en Bian, en in het Auwjoegebied achter Bade, momenteel een aanzienlijke opleving te constateren valt van de beoefening van magische praktijken en van lichte cargocults.

In het Marindgebied heeft het de schijn of hier sprake is van een infectie, uitgaande van de Moejoe-groep te Kelapa Lima. De Moejoe's, en vooral de economisch vooruitstrevende groep die zich te Merauke heeft gevestigd, zijn door hun grote intelligentie het meest vatbaar voor cargocults als kortsluitings-effect op het door hen onbegrepen feit dat de Papoea's, ondanks hun betrekkelijk grote activiteit in het nieuwe economische en sociale bestel, toch duidelijk weinig deel hebben aan de algemene welvaart der Poeanims.

Ook de Marind, die meer en meer economisch actief wordt, blijkt gevoelig te zijn voor deze kortsluiting. Ook hij tracht de magie te hulp te roepen om snel het begeerde doel - welvaart - te bereiken. Gebeurde dit in de laatste jaren middels een gecomprimeerde viering van de oude rituelen, thans neemt men de aanzienlijk eenvoudiger en meer direct resultaat belovende magie van de Moejoe's over.

De Katholieke Missie zag in het voorkomen van Majo- en Imo-rituelen een bewijs, dat de Marind naar een synthese zocht van de oude met de nieuwe cultuur, en baseerde daarop haar standpunt dat alleen uitgaande van de oude structuur het mogelijk is voor de Papoea om een nieuwe cultuur te verwerven. Ik meen evenwel dat de viering van deze oude rituelen weinig verband houdt met de vroegere cultuur; het religieuze element ontbreekt en alleen het magische is behouden gebleven. Alleen hierdoor lijkt het te verklaren dat begin vorig jaar de Imo een spreiding kreeg ver buiten het oorspronkelijke gebied, en dat men zich bij Wambi tevreden stelde met een Majo-viering die slechts

- een etmaal -

Kenmerk: GNG ZNG 562 vertrouwelijk.
© NA, archief Minkol., dossierarchief ministerie van Koloniën en opvolgers 1945-110963
http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/Nederlands-indonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/19780

AFSCHRIFT.

GOUVERNEMENT VAN NEDERLANDS-NIEUW-GUINEA
AFDELING ZUID-NIEUW-GUINEA

Merauke, 17 november 1956.

Nummer : 566/Vertrouwelijk.
Bijlage(n): -
Onderwerp : Opleving cargocult en magie.

Aan Zijne Excellentie de Gouverneur
van Nederlands Nieuw Guinea,
te Hollandia.

Ter aanvulling op mijn schrijven van 15 november 1956 no. 562/vertrouwelijk, pag. 2, 2e alinea, heb ik de eer Uwer Excellentie te berichten dat inderdaad binnen de voorspelde termijn van 15 - 17 dezer zich een enkele minuten durende aardbeving heeft voorgedaan, nl. op 16 november van 18.21 tot 18.24, sterkte 2.

De Resident van Zuid Nieuw Guinea,
w.g.
A. Boendermaker

K.c.: 1. D.B.Z.;
2. P.G.;
3. H.K.B.Z.

Voor eensluidend afschrift:

een etmaal duurde. Ik geloof niet dat de Marind momenteel zijn oude cultuur als zodanig nog au sérieux neemt.

De bevolking in de buurt van Merauke is verontrust door een Moejoe-voorspelling afkomstig van de bekende profeet Koeram, dan wel van een zekere Andreas Wanggilam, dat op 15 november een aardbeving zou beginnen, die drie etmalen zou duren, en waarbij vele slachtoffers zouden vallen. De Papoea's die er het leven van af zouden brengen, zouden een lichte huidskleur krijgen en ook zou hun haar niet meer gekroesd zijn. Van alles zou overvloed bestaan. Als gevolg hiervan vertrokken nogal wat mensen uit Merauke naar hun dorpen, en namen anderen hun kinderen van school of uit een huisbetrekking. Het verhaal vindt geloof o.a. te Kweel, Boepoel en Kaliki, doch ook langs de Koembe en zelfs aan de Bian. Te Boeti steekt men evenwel de draak met de voorspelling.

Een mandoer van Kelapa Lima - Manasé - bleek tamelijk onthutst over het gerucht en kwam bij de Controleur informeren of er iets van waar zou kunnen zijn. Hij ging kennelijk opgelucht naar huis en zeide dat hij het ook nooit geloofd had, daar hij zelf geheel andere - soortgelijke - visioenen had gehad.

In Saror heeft de bevolking een steen gevonden waarop sinds enige tijd een pakje shag en een brood ligt. Binnenkort zou er daardoor een overvloed van deze artikelen aanwezig zijn.

Op 10 november wilde men daar een varkensfeest vieren, waarop mensen van Baad, Mboer en Koeprik zouden worden uitgenodigd. Er is reden om te veronderstellen dat het varkensfeest in verband staat met de geruchten over de aardbeving. Aangezien het niet wenselijk lijkt om in deze sfeer verschillende dorpen bij elkaar te brengen, werd dit feest verboden. Meerdere varkensfeesten schijnen echter in voorbereiding te zijn.

Te Polka gaat eveneens het gerucht van de aardbeving, waarbij als profeet fungeert Anthonius Kiti, juist teruggekeerd uit Sorong. Anthonius liet daar bovendien in drie dagen tijd een keurig voetbalveld aanleggen met goalpalen, bij welke palen een kuil was gegraven waaruit twee voetballen tevoorschijn moeten komen. Verder moest men op het kerkhof slapen omdat bij een bepaald vogelgeluid sommige graven zich zouden openen waaruit allerlei begerenswaardige artikelen tevoorschijn zullen komen.

Te Kaize gelooft men dat tijdens de aardbeving een schip uit de Koembe omhoog zou rijzen, volgeladen met bankbiljetten van zeer groot formaat (ongeveer 40 centimeter lang).

In Waan moesten de schoolkinderen een gat graven waaruit vliegtuigen en motorfietsen tevoorschijn zouden komen.

Merkwaardig is dat tijdens deze tijdelijke onrust in het Marind-gebied geen opleving van de Imo is te constateren, hetgeen een indicatie is voor de juistheid van de stelling dat dergelijke rituelen geen wezenlijk cultuurelement meer zijn, doch alleen mogelijk nog wel eens kunnen dienen als middel tot het bedrijven van magie, zonder verdere consequenties ten aanzien van de huidige cultuur.

- De cargocult -

De cargocult onder de Moejoe's te Kelapa Lima is georganiseerd en blijvend, zoals nu reeds enkele jaren blijkt. De op de Marinds uitstralende invloed is vermoedelijk tijdelijk, en duurt hopelijk tot de beloofde gebeurtenissen duidelijk zijn uitgebleven. De Moejoe's laten zich door een mislukking niet uit het veld slaan, zij volgen Koeram door dik en dun. De Moejoe's nemen hierbij de sperma-cultus over van de Marind, om helderziend te worden. Koeram zou vrij grote bedragen innen van de andere Moejoe's, met de belofte dat zij die in het hiernamaals terug zouden ontvangen, zij het dat deze terugbetaling wel eens tien gulden meer of minder zou kunnen zijn.

Hoewel ik meen dat een cargocult niet met strafmaatregelen te onderdrukken is, en ook dat de leiders geen bewuste bedriegers zijn, is het misschien toch niet te vermijden dat de profeet Koeram geisoleerd wordt wanneer zijn invloed op de Marinds van enigszins langdurige aard zou blijken te zijn.

In het Auwjoe-gebied bij Bade is een cargocult aanwezig in de dorpen Chobeta, Assiät, Homlikja, Bade en Jeloba. Een dergelijke beweging is daar nog niet eerder geconstateerd. Mogelijk houdt zij verband met de uitgebreide werkzaamheden voor de cacaocultuur, het nogal intensieve werkprogramma betreffende kampongverbetering, bouw van scholen, kerken en onderwijzerswoningen, de nieuwbouw van Bade, het tezamen maanden durende bodemkundig- en malariaonderzoek hetwelk veel werk meebracht, en de komst van de NNGPM.
Van al dit werk is de bevolking er nagenoeg niets beter op geworden, terwijl de Missie en korte tijd - tot ik er achter kwam - ook het Bestuur op instigatie van de Missie, de bevolking ervan trachtte te weerhouden om dienst te nemen bij de NNGPM, waar vele begeerlijke Civo-zaken waren te verdienen. De Missie tracht ook hier om zoveel mogelijk kunstmatig de bestaande gemeenschappen intact te houden, om die langs lijnen van geleidelijkheid op een hoger plan te brengen. De komst van de NNGPM betekende een revolutie in het economische leven van de streek, voor het eerst deed daar loondienst zijn intrede, waaraan een directe mogelijkheid was gekoppeld om het loon in goederen om te zetten.

De cargocult uit zich ook hier in het slapen op de graven door de ingewijden, die tevens op de hoogte zouden zijn van de plaats waar een overvloed van begeerlijke goederen zijn begraven. Men kent onthoudingsverboden en het drinken van levenswater ter verkrijging van onsterfelijkheid.

Nu de Controleur is opgedragen om voor elk dorp een bepaald quotum van losse arbeiders vast te stellen, dat bij de NNGPM mag werken, en waarbij de voor de cacaocultuur noodzakelijke arbeid in het oog wordt gehouden, wordt gehoopt dat de beweging in de Auwjoe wel weer zal luwen.

De Resident van Zuid Nieuw Guinea

w. g.

A. Boendermaker

Kc.: 1.DBZ;
2.PG;
3.HKBZ.

Voor eensluidend afschrift: